EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 24.11.2020.
COM(2020) 756 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Par to oficiālo kontroļu vispārējo darbību, kas veiktas dalībvalstīs (2017./2018. gadā), lai nodrošinātu, ka tiek piemēroti pārtikas un barības aprites tiesību akti, noteikumi par dzīvnieku veselību un labturību, augu veselību un augu aizsardzības līdzekļiem

{SWD(2020) 283 final}

SATURA RĀDĪTĀJS

1. KOPSAVILKUMS 1
2. IEVADS 2
3. TIESISKAIS REGULĒJUMS 2
4. DALĪBVALSTU GADA PĀRSKATU IZSKATĪŠANA 4
   - 4.1. Dalībvalstu gada pārskatu saņemšana un izskatīšana 4
   - 4.2. Oficiālo kontroļu organizēšana un veikšana 5
     - 4.2.1. Darbības mērķi un stratēģiskie mērķi 5
     - 4.2.2. Plānotās un pašlaik notiekošās oficiālās kontroles 5
     - 4.2.3. Īpašas kontroles darbības 5
     - 4.2.4. Resursi 6
   - 4.3. Vispārējā atbilstība pārtikas un barības aprites tiesību aktiem, dzīvnieku veselības un labturības noteikumiem un bioloģiskās lauksaimniecības noteikumiem 7
     - 4.3.1. Neatbilstību veidi 7
     - 4.3.2. Neatbilstību analīze 7
   - 4.4. Valstu revīzijas sistēmas 8
     - 4.4.1. Oficiālo kontroļu iekšējās un/vai ārējās revīzijas 8
     - 4.4.2. Kontroles struktūru revīzijas un pārbaudes 8
   - 4.5. Pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu valsts kontroles plānu darbības efektivitāti 9
     - 4.5.1. Pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu barības un pārtikas apritē iesaistīto uzņēmēju un citu attiecīgo ražotāju un uzņēmēju atbilstību 9
     - 4.5.2. Izpildes panākšana: rīcība neatbilstības gadījumā 9
     - 4.5.3. Pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu oficiālo kontroles dienestu efektīvu darbību 9
   - 4.6. Kontroles sistēmas vispārējā efektivitāte valsts kontroles plānu īstenošanā 10
   - 4.7. VDKP grozījumi 10
5. KOMISIJAS DIENESTU KONTROLES DARBĪBAS DALĪBVALSTĪS 11
   - 5.1. Revīzijas 11
     - 5.1.1. Pārskata ziņojumi 13
     - 5.1.2. Daži punkti, kas jāuzsver 13
6. KOMISIJAS VEIKTIE TURPMĀKAS UZRAUDZĪBAS PASĀKUMI UN IZPILDES PANĀKŠANAS PASĀKUMI 14
   - 6.1. Sistemātiska turpmākā uzraudzība attiecībā uz ieteikumu izpildi 14
   - 6.2. Atbalsts dalībvalstīm 15
     - 6.2.1. Tīkli 15
     - 6.2.2. "Labāka apmācība nekaitīgai pārtikai" (BTSF) 17
   - 6.3. Izpildes panākšana 17
7. SECINĀJUMI 18

Grafiku saraksts

1. grafiks. Dalībvalstīs veikto misiju skaits 2017./2018. gadā 12
2. grafiks. Veikto misiju skaits un veids, pa tematiem, 2017./2018. gadā 12

1. KOPSAVILKUMS

Šajā ziņojumā ir aprakstīti tādu kontroles darbību vispārējie rezultāti, ko 2017. un 2018. gadā valstis un Komisija veikušas, lai nodrošinātu augsta līmeņa veselības aizsardzību un uzticēšanos tādās jomās kā pārtikas un barības aprites tiesību akti, dzīvnieku veselība un labturība, augu veselība un augu aizsardzības līdzekļi, bioloģiskā lauksaimniecība un kvalitātes shēmas. Šīs jomas ir ārkārtīgi svarīgas Eiropas Savienības (ES) iedzīvotāju dzīvē. Tāpat tās ir būtiskas, lai nodrošinātu pārtikas, dzīvnieku un augu tirdzniecības netraucētu norisi gan Eiropas Savienībā, gan trešās valstīs.

Dalībvalstis ir atbildīgas par to, lai tiktu īstenotas uz risku balstītas oficiālās kontroles, kas sīki aprakstītas un plānotas valsts daudzgadu kontroles plānos (VDKP). Oficiālo kontroļu mērķis ir pārliecināties, ka uzņēmēji visā pārtikas un barības apritē ievēro piemērojamos tiesību aktus, un — gadījumā, ja tā nav, — dalībvalstīm būtu jānodrošina minēto tiesību aktu izpilde un jārīkojas, lai panāktu, ka šie uzņēmēji atkal tos ievēro. Komisijas dienesti veic revīzijas, lai pārbaudītu, kā dalībvalstis īsteno oficiālās kontroles un saistītās izpildes panākšanas darbības.

Lielākā daļa dalībvalstu ziņoja, ka galvenās problēmas, kas ietekmē to VDKP īstenošanu, ir darbinieku skaits, finanšu un/vai aprīkojuma resursi. Dažās dalībvalstīs šīs grūtības pārvarēt palīdzēja gan labāka datu analīze, gan IT rīku izmantošana un dokumentācijas kontroles, savukārt citas valstis ziņoja, ka nespēj pilnībā īstenot savus kontroles plānus.

Komisija uzskata, ka ir jābūt pieejamiem piemērotiem resursiem, lai veiktu pārbaudes uz vietas. Attiecībā uz tik dažādiem jautājumiem kā krāpšana pārtikas jomā[1], pārbaudes par to, vai pārtika un barība tiek pareizi marķēta, vai kaušanas laikā tiek īstenotas labas higiēnas prakses un vai augu aizsardzības līdzekļi tiek lietoti atbilstoši, pārbaudes uz vietas ir ļoti svarīgas.

Komisijas kontroles attiecībā uz to, kā dalībvalstis ievieš oficiālās kontroles visā pārtikas un barības apritē, sniedz skaidru priekšstatu par dalībvalstu sniegumu, tām pārbaudot un panākot to, ka uzņēmēji nodrošina atbilstību pārtikas un barības aprites tiesību aktiem, kā arī noteikumiem par dzīvnieku veselību un labturību, augu veselību un augu aizsardzības līdzekļiem. Tādējādi tās būtiski sekmē tiesību aktu pārskatīšanas procesu, kura mērķis ir nodrošināt, ka ES tiesību akti "atbilst paredzētajam mērķim".

Pamatojoties uz dalībvalstīs veiktajām Komisijas kontrolēm, var secināt, ka kopumā dalībvalstīs ir ieviestas vajadzīgās kontroles sistēmas, lai nodrošinātu ES prasību īstenošanu. Veicot Komisijas kontroles, dažās valstīs tika konstatēti trūkumi oficiālo kontroļu īstenošanā, un tas norāda, ka joprojām ir iespējams veikt uzlabojumus. Komisija sistemātiski pārbaudīja, kā tiek īstenoti dalībvalstīm sniegtie ieteikumi, un pēc vajadzības izmantoja citus izpildes panākšanas instrumentus. Turklāt Komisija atbalstīja dalībvalstis (un trešās valstis), sniedzot tehnisku palīdzību un apmācības programmas

[1] Krāpšana ir tīša rīcība, ko uzņēmumi vai personas veic nolūkā maldināt pircējus un iegūt no tā nepamatotas priekšrocības. Šāda rīcība var arī radīt risku cilvēka, dzīvnieku vai augu veselībai, dzīvnieku labturībai vai videi. Plašāka pamatinformācija ir sniegta tīmekļa vietnēs par ES Tīklu cīņai pret krāpšanu pārtikas jomā.

"Labāka apmācība nekaitīgai pārtikai" (*BTSF*) ietvaros un organizējot dalībvalstu ekspertu tehniskas sanāksmes.

Šajā ziņojumā ir sniegti daži ieteikumi, kā vēl vairāk pastiprināt oficiālo kontroļu sistēmas, izmantojot amatpersonām paredzētus informācijas tīklus un informāciju no privātām nodrošināšanas sistēmām, kā arī publicējot oficiālo kontroļu rezultātus.

2. IEVADS

ES mērķis ir nodrošināt augstu veselības aizsardzības un uzticēšanās līmeni tādās jomās kā pārtikas un barības nekaitīgums, dzīvnieku un augu veselība, dzīvnieku labturība, bioloģiskā lauksaimniecība un kvalitātes shēmas. ES iedzīvotāji pamatoti sagaida, ka šajās jomās tiks ievēroti augsti standarti.

Ir izveidots visaptverošs ES tiesiskais regulējums, kura mērķis ir nodrošināt saskaņotas kontroles visā pārtikas un barības apritē — no lauka līdz galdam, kā arī piemērotu uzraudzību, vienlaikus garantējot efektīvu iekšējā tirgus darbību un tirdzniecību ar trešām valstīm.

Viens no ES integrētās pārtikas nekaitīguma politikas pīlāriem — no lauka līdz galdam — ir efektīva oficiālās kontroles[2] sistēma, kas izveidota ar mērķi pārbaudīt, kā uzņēmēji nodrošina atbilstību ES standartiem visā pārtikas un barības apritē.

Komisijai ir būtiska loma vispārējā kontroles struktūrā ES līmenī[3], un tā veic kontroles, tostarp revīzijas, dalībvalstīs.

Dalībvalstis Komisijai iesniedz gada pārskatu par savu oficiālo kontroļu īstenošanu[4], un Komisija savukārt ziņo[5] sabiedrībai, Eiropas Parlamentam un Padomei par dalībvalstīs veikto kontroļu vispārējo darbību, ņemot vērā:

- ikgadējos ziņojumus, ko iesniegušas valstu iestādes par to veiktajām kontroles darbībām;
- tādu Komisijas kontroļu rezultātus, kas veiktas dalībvalstīs.

Šis ziņojums attiecas uz 2017. un 2018. gadu.

3. TIESISKAIS REGULĒJUMS

Vispārīgie pārtikas aprites tiesību akti[6] galveno atbildību par to, lai tiktu nodrošināts, ka pārtika ir nekaitīga, nosaka uzņēmējiem, kas iesaistīti pārtikas/barības apritē. Īpašos ES

---

[2] "Oficiālā kontrole" apzīmē jebkādu darbību, ko veic ES dalībvalsts kompetentā iestāde, lai pārbaudītu atbilstību pārtikas un barības aprites tiesību aktiem, noteikumiem par dzīvnieku veselību un labturību, augu veselību un augu aizsardzības līdzekļiem, kā arī to, vai dzīvnieki un preces atbilst prasībām.

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/625 (2017. gada 15. marts) par oficiālajām kontrolēm un citām oficiālajām darbībām, kuras veic, lai nodrošinātu, ka tiek piemēroti pārtikas un barības aprites tiesību akti, noteikumi par dzīvnieku veselību un labturību, augu veselību un augu aizsardzības līdzekļiem (OV L 95, 7.4.2017., 1. lpp.), 116. pants.

[4] Regulas (ES) 2017/625 113. panta 1. punkts.

[5] Regulas (ES) 2017/625 114. pants.

noteikumos ir paredzētas prasības attiecībā uz bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu[7], kā arī lauksaimniecības produktu un pārtikas produktu kvalitātes shēmām (aizsargāti cilmes vietu nosaukumi, aizsargātas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes un garantētas tradicionālās īpatnības)[8].

Dalībvalstīm ir pienākums pārbaudīt, vai uzņēmēji ievēro piemērojamos ES tiesību aktus. Dalībvalstu VDKP ir aprakstītas šai nolūkā izveidotās oficiālās kontroles sistēmas.

Kopš 2019. gada 14. decembra ir jāpiemēro tiesību aktu grozījumi, kas saistīti ar šīm prasībām saskaņā ar Oficiālo kontroļu regulu (OKR)[9]. OKR ir aprakstītas prasības attiecībā uz šīm kontroles sistēmām, VDKP un oficiālo kontroļu izpildi[10]. Visbūtiskākās prasības, kas tiek ieviestas ar jauno OKR saistībā ar oficiālo kontroļu sistēmām un VDKP, ir šādas:

- tagad darbības jomā ietilpst arī oficiālās kontroles attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, augu veselību, augu aizsardzības līdzekļiem, bioloģisko ražošanu un marķēšanu saistībā ar aizsargātiem cilmes vietas nosaukumiem, aizsargātām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm un garantētām tradicionālajām īpatnībām;
- dalībvalstīm ir pienākums nozīmēt vienu struktūru, kas koordinē VDKP sagatavošanu, saskaņošanu, pārskatīšanu un aktualizēšanu, kā arī ziņošanu par to;
- VDKP ir aprakstīti tajā paredzēto oficiālo kontroļu stratēģiskie mērķi un risku kategorizēšana;
- VDKP ir jāpublisko (ar dažiem ierobežotiem izņēmumiem);
- atbilstošā informācija par oficiālo kontroļu organizēšanu un izpildi ir jāpublisko, nodrošinot augstu pārskatāmības līmeni; šo pienākumu var izpildīt, publicējot gada pārskatu, ko katra dalībvalsts iesniedz Komisijai[11].

OKR ir paredzēts pienākums Komisijai[12] veikt kontroles, tostarp revīzijas, dalībvalstīs, un dalībvalstīm ir pienākums veikt attiecīgus turpmākos pasākumus, lai novērstu minētajās kontrolēs konstatētos trūkumus[13].

---

6 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV L 31, 1.2.2002., 1. lpp.).

7 Padomes Regula (EK) Nr. 834/2007 par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu un par Regulas (EEK) Nr. 2092/91 atcelšanu (OV L 189, 20.7.2007., 1. lpp.).

8 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1151/2012 (2012. gada 21. novembris) par lauksaimniecības produktu un pārtikas produktu kvalitātes shēmām (OV L 343, 14.12.2012., 1. lpp.).

9 Ar Regulu (ES) 2017/625 tika atcelta Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 882/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par oficiālo kontroli, ko veic, lai nodrošinātu atbilstības pārbaudi saistībā ar dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības noteikumiem.

10 Regulas (ES) 2017/625 109., 110. un 111. pants.

11 Regulas (ES) 2017/625 11. pants.

12 Regulas (ES) 2017/625 116. pants.

13 Regulas (ES) 2017/625 119. pants.

4. DALĪBVALSTU GADA PĀRSKATU IZSKATĪŠANA

4.1. Dalībvalstu gada pārskatu saņemšana un izskatīšana

Dalībvalstis iesniedza 2017. un 2018. gada pārskatus saskaņā ar iepriekšējo regulu par oficiālajām kontrolēm, kura tika atcelta un aizstāta ar OKR[14]. Šā novērtējuma pamatā bija ieteicamā pārskatu struktūra, kas izklāstīta Komisijas pamatnostādnēs, kuras bija piemērojamas attiecībā uz minētajiem gadiem[15].

Noteiktajā termiņā gada pārskatus Komisijas dienestiem iesniedza salīdzinoši maz dalībvalstu. Tikai Čehija, Igaunija, Latvija, Lietuva, Slovākija un Somija iesniedza savus 2017. un 2018. gada pārskatus laikus. Dažas valstis iesniedza pārskatus ar ļoti lielu novēlošanos, piemēram, pēdējo gada pārskatu par 2017. gadu Komisija saņēma 2019. gada aprīlī, bet 2020. gada jūnijā Komisija vēl joprojām nebija saņēmusi vienu gada pārskatu par 2018. gadu.

Pārskati lielā mērā atšķiras pēc datu izklāsta un pēc sniegto datu rakstura. Tas apgrūtina to analīzi un salīdzināšanu un rada būtiskas grūtības Komisijai, sagatavojot šo gada pārskatu.

Attiecībā uz bioloģisko ražošanu — Komisija izskatīja Eiropas Revīzijas palātas piezīmes[16] un 2018. gadā sāka izsūtīt dalībvalstīm turpmākas vēstules, pieprasot skaidrojumus un papildu informāciju saistībā ar gada pārskatiem par bioloģisko ražošanu. Saistībā ar 2017. pārskata gadu vēstule tika izsūtīta 14 dalībvalstīm un vienai Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA) valstij. Saistībā ar 2018. pārskata gadu — 24 dalībvalstīm un vienai EBTA valstij[17].

Ar OKR tika ieviesta standarta parauga veidlapa gada pārskatiem, un dalībvalstīm[18] tie būs arī jāiesniedz elektroniski. Ar OKR tiek pagarināts šādas informācijas un datu iesniegšanas termiņš (no 30. jūnija līdz 31. augustam). Tas, ka ziņošana par oficiālo kontroļu iznākumiem, neatbilstības gadījumu veidiem un skaitu, kā arī pasākumiem, kas veikti, lai nodrošinātu dalībvalstu VDKP efektīvu darbību, tiek veikta elektroniski un saskaņotā veidā, palīdzēs Komisijai analizēt un salīdzināt šādus datus gan dalībvalstīs, gan starp tām.

---

14 Regula (EK) Nr. 882/2004, 44. pants.

15 Komisijas Lēmums 2008/654/EK (2008. gada 24. jūlijs) par pamatnostādnēm, kas paredzētas, lai dalībvalstīm sniegtu palīdzību vienota integrēta daudzgadu valsts kontroles plāna gada ziņojuma izstrādē atbilstīgi Regulai (EK) Nr. 882/2004 (OV L 214, 9.8.2008., 56. lpp.).

16 Sk. Īpašo ziņojumu Nr. 04/2019: Bioloģisko produktu kontroles sistēma ir uzlabojusies, taču atlikušas dažas problēmas.

17 2017. gads: Beļģija, Čehija, Dānija, Horvātija, Igaunija, Itālija, Lietuva, Luksemburga, Polija, Portugāle, Somija, Ungārija, Vācija, Zviedrija un Norvēģija; 2018. gads: Austrija, Beļģija, Bulgārija, Čehija, Dānija, Francija, Grieķija, Horvātija, Igaunija, Itālija, Īrija, Kipra, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovēnija, Somija, Spānija, Ungārija, Vācija, Zviedrija un Norvēģija.

18 Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2019/723 (2019. gada 2. maijs), ar ko paredz noteikumus par to, kā attiecībā uz standarta veidlapas paraugu, kurš jāizmanto dalībvalstu ikgadējos ziņojumos, piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/625 (OV L 124, 13.5.2019., 1. lpp.); pieņemta uz Regulas (ES) 2017/625 113. panta 2. punkta pamata.

4.2. Oficiālo kontroļu organizēšana un veikšana

Dalībvalstis ir izveidojušas oficiālās kontroles sistēmas, kas lielā mērā ļauj tām nodrošināt, ka uzņēmēji, kas iesaistīti pārtikas un barības apritē, piemēro tiesisko regulējumu. Īpaši šo sistēmu aspekti ir sīkāk aplūkoti tālāk, lai ilustrētu dažas grūtības un iniciatīvas, par kurām ziņojušas dalībvalstis.

4.2.1. Darbības mērķi un stratēģiskie mērķi

Savos VDKP dalībvalstīm būtu jāizvirza stratēģiski mērķi attiecībā uz oficiālo kontroļu organizēšanu[19]. Tomēr mazāk nekā trešdaļa valstu (Beļģija, Dānija, Francija, Igaunija, Itālija, Īrija, Kipra, Somija un Vācija) ziņoja par konkrētiem galvenajiem darbības rādītājiem (GDR), kas izmantoti, novērtējot šo valstu oficiālo kontroļu efektivitāti. Šādu GDR rezultātu iekļaušana nodrošinātu labāku izpratni par to, kā katra dalībvalsts izmantotu kontroļu iznākumu, lai pēc vajadzības pielāgotu VDKP.

Citas dalībvalstis ziņo vispārīgāk par to, kā to veiktās kontroles ietekmē mērķus. Piemēram, Nīderlande norādīja, ka izmanto dzīvnieku labturības rādītājus, lai izvirzītu mērķus oficiālo kontroļu programmām. Nīderlandes kompetentās iestādes kontroļu efektivitāti mērīja, izmantojot arī īpašus projektus, tādus kā "Gaļas piegādes ķēdes uzlabojumu plāns", "Varš cūku barībā" un "Atbilstības uzraudzība sarkanās gaļas kautuvēs un putnu gaļas kautuvēs". Gada pārskatā norādīts, ka 2017. gadā veiktais darbs ar mērķa grupas analīzēm un uzraudzības stratēģiju izstrādi, gaidot ietekmes novērtējumus, sniedza labāku priekšstatu par atbilstību un — attiecīgi — par oficiālo kontroļu efektivitāti.

4.2.2. Plānotās un pašlaik notiekošās oficiālās kontroles

Saskaņā ar ES tiesību aktiem valstu iestādēm būtu jāplāno savas oficiālās kontroles atbilstoši identificētajām uz risku balstītajām prioritātēm[20]. Lai arī visas dalībvalstis uzsvēra, ka nosaka oficiālo kontroļu biežumu, veicot uz risku balstītus novērtējumus, tās neaprakstīja izmantoto metodi.

Trešo personu atbilstības novērtēšanas struktūras sertificē Eiropas pārtikas un barības aprites uzņēmumus atbilstoši vairākām privātām kvalitātes nodrošināšanas shēmām. Apvienotā Karaliste, Austrija, Beļģija, Dānija un Nīderlande ziņoja par to, kā tās šo shēmu ietvaros iegūto informāciju izmanto savos riska novērtējumos. Piemēram, Nīderlande organizēja sanāksmes ar šādu shēmu īpašniekiem.

4.2.3. Īpašas kontroles darbības

Papildus plānotajām kontroles darbībām dalībvalstis reaģē uz jauniem problēmjautājumiem, veicot īpašas kontroles darbības. Dānija un Ungārija ziņoja, ka

[19] Regulas (EK) Nr. 882/2004 42. panta 2. punkta a) apakšpunkts, Regulas (ES) 2017/625 110. panta 2. punkta a) apakšpunkts.

[20] Regulas (EK) Nr. 882/2004 3. panta 1. punkts un 43. panta 1. punkta b) apakšpunkts un Regulas (ES) 2017/625 9. panta 1. punkts.

gadījumos, kad regulāro oficiālo kontroļu skaits ir bijis zemāks nekā iepriekšējos gados, tās palielināja *ad hoc* īpašo kontroles darbību skaitu.

Nīderlandē uz riska balstīta uzraudzība parādīja, ka konkrētu pārtikas produktu mērķtiecīga uzraudzība, mērķtiecīgas atbilstības pārbaudes un mikrobioloģisko apdraudējumu kontrole var sniegt priekšrocības un var nodrošināt uzņēmumiem un patērētājiem sistēmu, uz kuru balstīt konkrētas darbības.

2017./2018. gadā lielākajā daļā dalībvalstu bija jānovērš sekas, ko izraisīja Nīderlandes izcelsmes fipronila incidents, kā rezultātā tika izņemtas no aprites un atsauktas olas un olu produkti visā ES (šis gadījums jo īpaši ir atzīmēts Beļģijas, Čehijas, Dānijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes, Polijas, Somijas un Ungārijas pārskatos).

Vairākas dalībvalstis (Apvienotā Karaliste, Beļģija, Dānija, Grieķija, Itālija, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Slovēnija, Somija, Spānija, Ungārija, Vācija un Zviedrija) kā īpaši problemātiskas jomas norādīja krāpšanu pārtikas jomā un pārdošanu internetā. Saskaņā ar OKR noteiktā jaunā iespēja paraugot preces, ko piedāvā pārdošanā, izmantojot distances saziņas līdzekļus[21], un noteikumi par finansiālā soda līmeni saistībā ar krāpšanu pārtikas jomā[22], cerams, atvieglos dalībvalstīm izpildes panākšanu šajās jomās.

Igaunija, Polija, Rumānija, Somija, Vācija un Zviedrija ziņoja, ka Āfrikas cūku mēra klātbūtne prasījusi būtiskus oficiālos resursus slimības skartajās valstīs, kur tie bija vajadzīgi, lai kontrolētu slimību, vai riskam pakļautajās valstīs – lai novērstu slimības ienākšanu un nodrošinātu tās savlaicīgu atklāšanu.

4.2.4. Resursi

Dalībvalstīm ir jānodrošina, lai būtu pieejami pietiekami finanšu resursi personāla komplektēšanai un citi resursi, kas vajadzīgi kompetentajām iestādēm oficiālo kontroļu un citu oficiālo darbību veikšanai[23].

Beļģija, Bulgārija, Grieķija, Kipra, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovākija, Somija, Spānija, Vācija un Zviedrija uzsvēra, ka budžeta ierobežojumu rezultātā samazinājās darbinieku skaits, reizēm samazinoties vēl vairāk salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, un ka finanšu un/vai materiālie resursi bija nepietiekami. Grieķija, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija, Somija, Spānija un Vācija atzina, ka tās nevarēja izpildīt visus VDKP plānotos uzdevumus.

Čehijā, Francijā un Nīderlandē darbinieku skaits tika palielināts, lai risinātu tādus konkrētus jautājumus kā, piemēram, dzīvnieku veselība (Āfrikas cūku mēris, īpaši patogēna putnu gripa), augu veselība (*Xylella fastidiosa*), krāpšana pārtikas jomā un sagatavošanās *Brexit* procesiem.

---

[21] Regulas (ES) 2017/625 36. pants.

[22] Regulas (ES) 2017/625 139. panta 2. punkts.

[23] Regulas (EK) Nr. 882/2004 26. pants un Regulas (ES) 2017/625 78. pants.

Malta, Spānija un Zviedrija minēja grūtības piesaistīt atbilstoši kvalificētu personālu. Tā ir problēma, ar kuru saskārās arī uzņēmēji, kas iesaistīti pārtikas un barības apritē.

Dalībvalstis ziņoja, ka galvenās stratēģijas, kas palīdz tām mazināt personāla skaita samazinājumu, bija datu analīze un uzlabotas IT sistēmas.

Dalībvalstu kompetentās iestādes uzskata, ka zināšanu apmaiņa ar valstu ekspertiem (dalībvalstīs un starp dalībvalstīm) ir svarīgs elements, kas ļauj uzlabot revīzijas procedūras. Visas dalībvalstis atzinīgi novērtēja *BTSF* iniciatīvu.

4.3. Vispārējā atbilstība pārtikas un barības aprites tiesību aktiem, dzīvnieku veselības un labturības noteikumiem un bioloģiskās lauksaimniecības noteikumiem

Gada pārskati sniedz informāciju un analīzi par neatbilstībām, ko dalībvalstu kompetentās iestādes konstatējušas , kontrolējot uzņēmējus, kas iesaistīti pārtikas un barības apritē.

4.3.1. Neatbilstību veidi

Lielākā daļa neatbilstību, par ko ziņoja kompetentās iestādes visās dalībvalstīs, bija saistītas ar trūkumiem labas higiēnas prakses ievērošanā un infrastruktūras uzturēšanā, kā arī ar to, ka uzņēmēji vai nu neveica pārbaudes, vai nereģistrēja pašu veikto pārbaužu rezultātus.

Tāpat dalībvalstis turpināja saskarties ar būtiskām grūtībām saistībā ar izpildes panākšanu attiecībā uz pesticīdu izplatīšanu, pārdošanu, marķēšanu un lietošanu un galapatērētājam paredzētu pārtikas produktu marķēšanu.

4.3.2. Neatbilstību analīze

<u>Neatbilstību gadījumi</u>

Dažos ziņojumos bija norādīti neatbilstību procentuālie rādītāji. Procentuālo rādītāju izmantošana dalībvalstu snieguma salīdzināšanā var būt maldinoša. Salīdzinot dalībvalstu datus, augsts (augstāks) paziņoto neatbilstību procents konkrētā dalībvalstī katrā ziņā nenozīmē, ka šajā dalībvalstī situācija ir sliktāka. Gluži pretēji, tas var nozīmēt, ka šajā dalībvalstī kontroles un resursi tiek izmantoti mērķtiecīgāk, balstoties uz riskiem. Mērķtiecīgāku kontroļu rezultātā var būt lielāks pārbaužu (un atklāto neatbilstību) skaits.

<u>Neatbilstību radītā riska būtība</u>

Tikai nedaudzos gada pārskatos tika sniegta informācija par riskiem, kas saistīti ar neatbilstībām, kuras konstatētas oficiālajās kontrolēs.

Kopumā riski bija saistīti ar dzīvnieku vai augu slimību iespējamu izplatīšanos un/vai ar to ierobežošanas grūtībām, izsekojamības zudumu, kā arī ar tādiem pārtikas nekaitīguma apdraudējumiem patērētājiem kā, piemēram, alergēni, saindēšanās ar pārtiku un ķīmiskais piesārņojums.

Neatbilstību cēlonis(-ņi)

Lielākā daļa dalībvalstu norādīja, ka uzņēmējiem, kas iesaistīti pārtikas apritē, joprojām trūkst izpratnes par tiesiskajām prasībām. Tādi aspekti kā liela darbinieku rotācija, kvalificēta personāla piesaistīšanas sarežģījumi un nepietiekamas apmācības veicina to, ka uzņēmēji nepietiekami izpilda dažas tiesiskās prasības.

Kā uzņēmēju infrastruktūras neatbilstību cēlonis tika minētas arī zemākas peļņas normas.

4.4. Valstu revīzijas sistēmas

4.4.1. Oficiālo kontroļu iekšējās un/vai ārējās revīzijas

Dalībvalstīm ir jāveic pašu kontroles sistēmu revīzijas vai jāorganizē revīzijas, kas tām tiek veiktas, lai nodrošinātu to atbilstību Regulai[24].

Dalībvalstu gada pārskati ietvēra ierobežotu informāciju par iekšējām revīzijām, kas tika veiktas oficiālajām kontroles sistēmām. Lielākajā daļā pārskatu bija norādīts tikai veikto revīziju skaits un vispārīgs paziņojums par šo (iekšējo) revīziju turpmāku uzraudzību. Nevienā gada pārskatā nebija sniegta informācija par oficiālo kontroļu sistēmu efektivitāti.

4.4.2. Kontroles struktūru revīzijas un pārbaudes

Dalībvalstis var deleģēt dažas savu oficiālo kontroļu darbības[25]. Lielākajā daļā dalībvalstu darbojas privātās kontroles struktūras, kas veic pārtikas apritē iesaistīto uzņēmēju revīziju un sertifikāciju saskaņā ar noteikumiem par bioloģisko ražošanu un kvalitātes shēmās iekļauto produktu marķēšanu. Kompetentajām iestādēm ir pienākums veikt šo struktūru revīziju[26].

Dalībvalstu ziņojumos nebija sniegta informācija par tādu privāto kontroles struktūru uzraudzību, kurās pastāv privāto nodrošināšanas sistēmu sertifikācijas un oficiālās kontroles plānu integrācija.

Saskaņā ar bioloģiskās ražošanas noteikumiem dalībvalstīm ir pienākums uzraudzīt kontroles struktūras, kurām tās deleģē oficiālās kontroles uzdevumus, un ziņot Komisijai par šo uzraudzības revīziju rezultātiem. Uzraudzības revīzijās ietilpst biroja novērtējumi, revīzijas ar lieciniekiem, kurās kompetentā iestāde uzrauga kontroles struktūras inspektoru veikto pārbaudi, pārskatīšanas revīzijas, kurās kompetentā iestāde nepastarpināti pārbauda bioloģiskās pārtikas apritē iesaistītus uzņēmējus, lai pārbaudītu atbilstību kontroles struktūras darba procedūrām un novērtētu tās efektivitāti, kā arī tirgus kontroles. Kompetentās iestādes attiecīgā gadījumā piemēro sankcijas, tostarp atsauc šo struktūru pilnvarojumu.

[24] Regulas (EK) Nr. 882/2004 4. panta 6. punkts un Regulas (ES) 2017/625 6. pants.

[25] Regulas (EK) Nr. 882/2004 5. pants un Regulas (ES) 2017/625 28. pants.

[26] Regulas (EK) Nr. 882/2004 5. panta 3. punkts un Regulas (ES) 2017/625 33. panta a) punkts.

4.5. Pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu valsts kontroles plānu darbības efektivitāti

4.5.1. Pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu barības un pārtikas apritē iesaistīto uzņēmēju un citu attiecīgo ražotāju un uzņēmēju atbilstību

Dalībvalstis ir izstrādājušas instrumentus, piemēram, metodiskas norādes, informācijas kampaņas un apmācības, lai palīdzētu pārtikas apritē iesaistītajiem uzņēmējiem panākt atbilstību pārtikas nekaitīguma noteikumiem. Piemēram, Dānijā ieviests dzīvnieku labturības marķējums un "dzeltenās kartes sistēma", lai samazinātu antibiotiku izmantošanu cūkkopības nozarē.

Ja oficiālās kontroles personāla un pārtikas apritē iesaistīto uzņēmēju zināšanas ir labākas, tas nodrošina augstākus atbilstības rādītājus (piem., par mikrobioloģisko piesārņojumu, kā noteikt pārtikas derīguma termiņu un kā veikt un izprast *Listeria* provokācijas pārbaudes Nīderlandē).

Kompetentās iestādes panāca labāku pārredzamību, veicot komunikācijas un informētības kampaņas, kas bija paredzētas patērētājiem. Nīderlande ziņoja, ka oficiālo kontroļu rezultātu publicēšana ļāva pārtikas apritē iesaistītajiem uzņēmējiem panākt augstāku atbilstības līmeni.

4.5.2. Izpildes panākšana: rīcība neatbilstības gadījumā

Dalībvalstīs ir jābūt ieviestām efektīvām, samērīgām un atturošām sankcijām/sodiem[27].

Dalībvalstis piemēroja virkni izpildes panākšanas darbību — no mutiskiem un rakstiskiem brīdinājumiem līdz preču izņemšanai un iznīcināšanai un uzņēmēju apstiprinājumu (pagaidu) atņemšanai vai ierobežošanai. Dažas dalībvalstis kā atturošu pasākumu izmantoja administratīvos sodus. Nodošana izskatīšanai tiesā tika izmantota kā galējais risinājums.

Somija un Luksemburga ierobežoja uzņēmēju piekļuvi finansiālā atbalsta sistēmām, savukārt Beļģijā darbojās sistēma, kurā paziņo informāciju par oficiālām kontrolēm uz patērētājiem vērstos pārtikas uzņēmumos pilsētās un publicē rezultātus.

Austrija, Horvātija, Itālija, Latvija, Luksemburga, Malta, Portugāle, Somija un Vācija paziņoja, ka sadarbība ar citām iestādēm (piem., nodokļu iestādi, policiju) saistībā ar krāpšanu pārtikas jomā gadu gaitā ir uzlabojusies.

4.5.3. Pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu oficiālo kontroles dienestu efektīvu darbību

Vairākas dalībvalstis ziņoja par (uzlabotu) IT sistēmu un datu analīzes tehnoloģiju izmantošanu kā par veidu, kā uzlabot oficiālo kontroļu efektivitāti un lietderīgumu. Citi pārskatos minētie piemēri bija arī šādi:

[27] Regulas (EK) Nr. 882/2004 54. un 55. pants un Regulas (ES) 2017/625 137., 138. un 139. pants.

- zinātnisko inovāciju izmantošana, piem., vesela genoma sekvencēšana *Listeria* uzliesmojumu analīzei;
- kompetento iestāžu akreditācija atbilstoši starptautiskiem kvalitātes standartiem, piemēram, ISO standartiem attiecībā uz kvalitātes pārvaldības sistēmām (ISO 9001) un tādu dažāda veida struktūru darbību, kas veic pārbaudes (ISO 17020), kā arī prasībām struktūrām, kuras veic pārvaldības sistēmu revīzijas un sertifikāciju (ISO 17021);
- kontroles tīklu izveide noteiktās specializētās nozarēs (piem., tādi pārtikas uzlabošanas līdzekļi kā pārtikas piedevas un pārtikas aromatizētāji; materiāli, kas saskaras ar pārtiku; eksporta kontrole), lai paaugstinātu gan to darbinieku, kuri veic nozares oficiālās kontroles, gan uzņēmēju kompetences līmeni.

4.6. Kontroles sistēmas vispārējā efektivitāte valsts kontroles plānu īstenošanā

Dalībvalstis gada pārskatos norāda, ka kopumā ir ieviestas pietiekamas oficiālās kontroles sistēmas. Lielākā daļa valstu ziņo arī par plāniem papildus uzlabot to lietderīgumu. Visbiežāk minētie līdzekļi šā mērķa sasniegšanai bija IT sistēmas, datu analīze, kvalitātes rokasgrāmatas un apmācības.

4.7. VDKP grozījumi

Neviena dalībvalsts neziņoja par konkrētām savu VDKP izmaiņām. Vienīgās paziņotās izmaiņas bija balstītas uz oficiālo pārbaužu rezultātiem un informāciju, kas iegūta no laboratoriju veiktām pārtikas un barības produktu analīzēm.

5. KOMISIJAS DIENESTU KONTROLES DARBĪBAS DALĪBVALSTĪS

5.1. Revīzijas

Eiropas Komisijas Veselības un pārtikas nekaitīguma ģenerāldirektorāta (DG SANTE) Veselības un pārtikas revīziju un analīzes direktorāts veic pārbaudes darbības, lai noskaidrotu, vai ir pienācīgi īstenots ES tiesiskais regulējums attiecībā uz pārtikas un barības nekaitīgumu, dzīvnieku veselību un labturību, augu veselību, bioloģisko lauksaimniecību un kvalitātes shēmām, kā arī dažām cilvēka veselības jomām[28], un vai ir panākta tā izpilde. Minētais direktorāts publicē gada darba programmu un gada vidus atjauninājumu[29] DG SANTE tīmekļa vietnē.

Minētais direktorāts regulāri veic šīs kontroles sadarbībā ar dalībvalstu kompetentajām iestādēm.

Viens no revīziju elementiem ir pārbaudes uz vietas, kad Komisijas eksperti sadarbojas ar kompetentajām iestādēm, veicot oficiālās kontroles. Komisijas ekspertiem regulāri palīdz eksperti no dalībvalstīm.

Komisija veic kontroles, lai[30]:

- pārbaudītu, kā tiek piemēroti pārtikas un barības aprites tiesību akti, noteikumi par dzīvnieku veselību un labturību, augu veselību un augu aizsardzības līdzekļiem;
- pārbaudītu, kā darbojas un ir organizētas valsts kontroles sistēmas un kompetentās iestādes;
- izpētītu un savāktu informāciju:
    - par oficiālajām kontrolēm un izpildes panākšanas praksi,
    - par būtiskām vai pastāvīgām problēmām, kas saistītas ar noteikumu piemērošanu un to izpildes panākšanu;
    - attiecībā uz ārkārtas situācijām — par problēmām, kas radušās no jauna, vai jaunām norisēm.

Individuālo revīziju ziņojumi ir publiski pieejami[31] DG SANTE tīmekļa vietnē.

2017. un 2018. gadā Veselības un pārtikas revīziju un analīzes direktorāts veica 264 misijas (galvenokārt revīzijas, kā arī valstu apmeklējumus un faktu vākšanas misijas[32]) dalībvalstīs. Tālāk dotajā 1. grafikā ir sniegts pārskats par misiju skaitu, dalījumā pa dalībvalstīm.

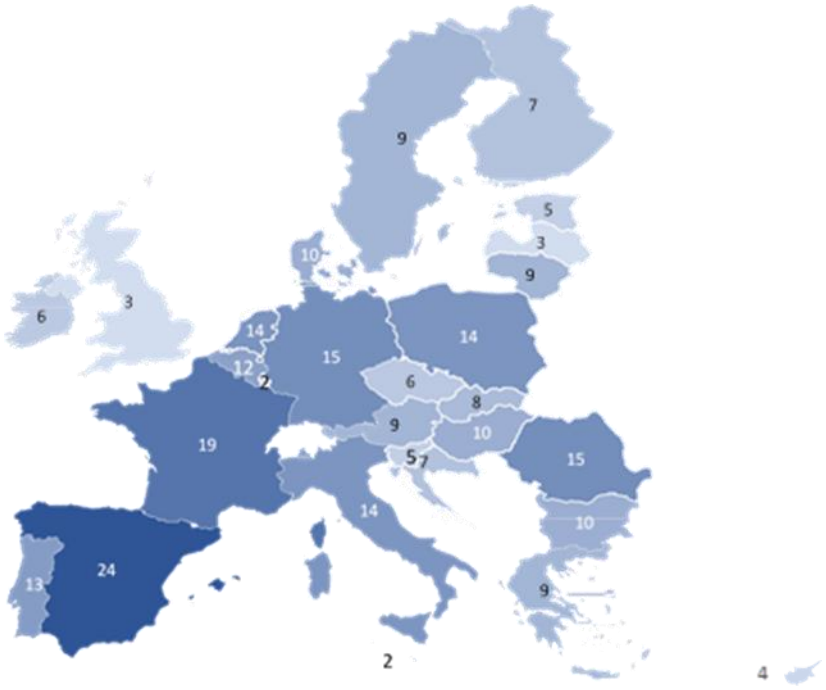
[28] Kontroles darbības cilvēka veselības jomās netiek veiktas saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 882/2004 vai Regulu (ES) 2017/625, tāpēc tās nav iekļautas šajā ziņojumā.

[29] Pieejami vietnē https://ec.europa.eu/food/audits_analysis/audit_programmes_en.

[30] Regulas (ES) 2017/625 116. panta 1. punkts.

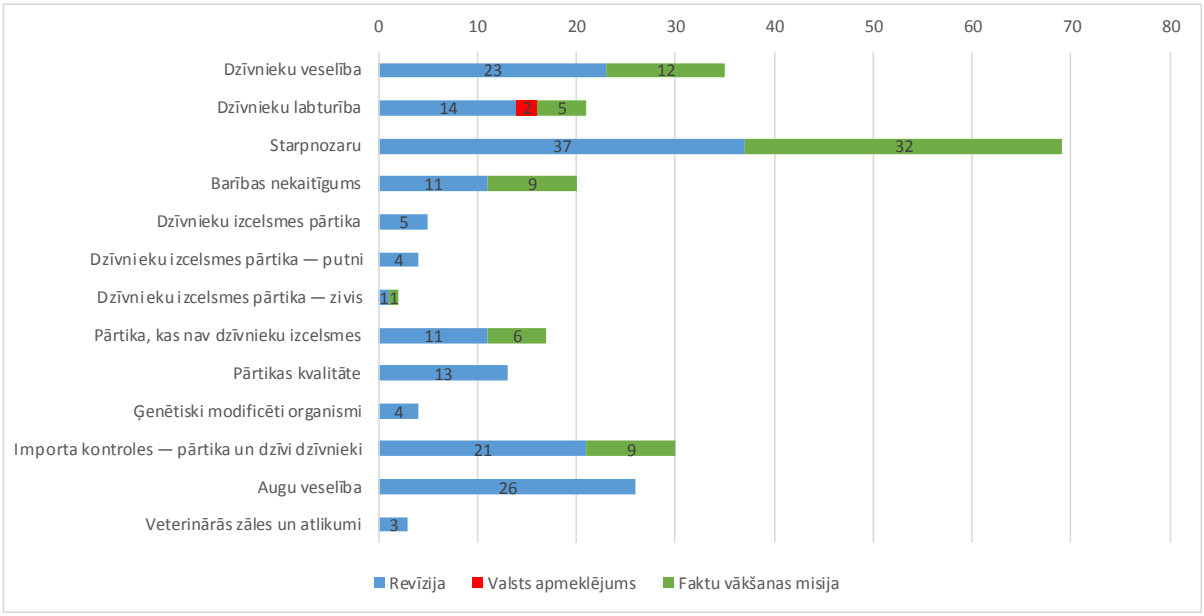
[31] Pieejami vietnē http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/audit_reports/index.cfm.

[32] Revīzijās pārbauda oficiālo kontroļu īstenošanu, savukārt valstu apmeklējumos un faktu vākšanas misijās iegūst informāciju par valsti vai par konkrētu tematu vairākās dalībvalstīs.

1. grafiks. Dalībvalstīs veikto misiju skaits 2017./2018. gadā

Tālāk dotajā 2. grafikā ir sniegts pārskats par misiju veidiem attiecībā uz dažādām OKR tēmām.

2. grafiks. Veikto misiju skaits un veids, pa tematiem, 2017./2018. gadā

5.1.1. *Pārskata ziņojumi*

Komisija publicē[33] arī pārskata ziņojumus, kuros sniegts pārskats par revīzijas sērijās aplūkoto jomu, apzinot to, kas darbojas un kas ne, saistībā ar kontroļu veikšanu un tiesību aktu piemērošanu, kā arī sniedzot dalībvalstīs īstenotās labas prakses piemērus. Šie ziņojumi nodrošina pamatu *BTSF* iniciatīvas ietvaros notiekošai informācijas apmaiņai ar dalībvalstu ekspertiem, kuru veic, lai apspriestu apzinātās biežāk sastopamās problēmas un dalītos ar labas prakses piemēriem.

2017. un 2018. gadā Komisija publicēja 22 pārskata ziņojumus par kontroles darbībām, ko tā dalībvalstīs veikusi tādās jomās kā pārtikas nekaitīgums un kvalitāte, dzīvnieku veselība un labturība un augu veselība.

Dienestu darba dokumentā, kas pievienots šim ziņojumam[34], ir sniegts sīkāks apraksts par dažām galvenajām jomām, kurās Komisija ir veikusi kontroles dalībvalstīs 2017. un 2018. gadā.

5.1.2. *Daži punkti, kas jāuzsver*

Vairākās Valstu revīzijas sistēmu revīzijās tika konstatēts, ka šo revīzijas darbību iznākumi veicina oficiālo kontroļu konsekvences un efektivitātes uzlabošanos.

Pārtikas nekaitīguma jomā faktu vākšanas misijas pēc fipronila gadījuma veicināja to, ka tika uzlaboti ES līmenī pieejamie instrumenti, kas paredzēti līdzīgu gadījumu pārvaldībai un ierobežošanai.

Revīzijas sērijas attiecībā uz oficiālajām kontrolēm saistībā ar pārtikas marķēšanu (informācija patērētājiem, veselības un uztura paziņojumi), materiāliem, kas ir saskarē ar pārtiku, ēšanai sagatavotu pārtiku un e-komerciju pārtikas apritē liecināja, ka šīm jomām oficiālās kontroles plānos ir jāpievērš lielāka uzmanība.

Attiecībā uz dzīvnieku veselību galvenās rūpju jomas, kurās Komisija noteica prioritātes savām kontroles darbībām, bija Āfrikas cūku mēra un putnu gripas epidēmija.

Attiecībā uz dzīvnieku labturību Komisija pabeidza projektu par dzīvnieku pārvadājumiem ar autotransportu un pa jūru. Lai arī bija vērojami uzlabojumi dzīvnieku labturības ziņā, joprojām saglabājas būtiskas problēmas. Attiecībā uz jūras pārvadājumiem Komisija vēlas sadarboties ar Eiropas Jūras drošības aģentūru, lai uzlabotu to kuģu atbilstību dzīvnieku labturības prasībām, ar kuriem pārvadā mājlopus.

Divu gadu darba programmā cūku labturības jomā tika aplūkotas parastās prakses astes amputēšanai, jo vēl aizvien liela problēma ir panākt būtisku un saskaņotu izpildi.

---

[33] Pieejami vietnē http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/overview_reports/index.cfm.

[34] Komisijas dienestu darba dokuments, kas pievienots šim dokumentam: Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par vispārējām oficiālās kontroles darbībām, kas veiktas dalībvalstīs (2017.–2018. gadā), lai nodrošinātu pārbaudi par atbilstību pārtikas un barības aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un labturības noteikumiem.

Divās revīzijās par uzraudzību, kurā uzrauga komensālo un zoonotisko baktēriju rezistenci pret antimikrobiāliem līdzekļiem, tika konstatēti vairāki iespējami uzlabojumi attiecībā uz pastāvošo kārtību.

Baktērijas *Xylella fastidiosa* uzliesmojumi kopš 2013. gada ir izraisījuši būtisku ekonomisku kaitējumu olīvu un mandeļu audzēšanas plantācijās Itālijā un Spānijā. Minētais patogēns apdraud daudzas lauksaimniecības, dārzkopības un mežsaimniecības sugas Eiropā. Regulāro revīziju mērķis dalībvalstīs, kurās notikuši uzliesmojumi, ir pārbaudīt, vai īstenotie pasākumi garantē izskaušanu vai, ja tas nav iespējams, ierobežošanu, lai līdz minimumam samazinātu risku, ka varētu notikt šā patogēna turpmāka izplatīšanās ES.

Komisija konstatēja dažus uzlabojumus saistībā ar augu aizsardzības līdzekļiem (AAL) — attiecībā uz atļauju piešķiršanu, tirdzniecību un ilgtspējīgu lietošanu. Taču dalībvalstīm ir jānovērš trūkumi, kas attiecas uz AAL atļauju piešķiršanas procesu, integrēto kaitēkļu pārvaldības sistēmu novērtēšanu, valsts rīcības plānu pārskatīšanu un piemērošanas aprīkojuma testēšanu. Komisija ir uzsākusi saskaņotu riska indikatoru[35] izveides procesu sadarbībā ar dalībvalstīm, lai aplēstu to risku attīstību, kas saistīti ar augu aizsardzības līdzekļu lietošanu.

Vēl viena joma, kurā tika konstatēta nepieciešamība ieviest uzlabojumus dalībvalstu oficiālajās kontrolēs, bija saistīta ar tādu biocīdu kontrolēm, kuri bieži vien nav atļauti tirgū, kurā tos izmanto.

6. KOMISIJAS VEIKTIE TURPMĀKAS UZRAUDZĪBAS PASĀKUMI UN IZPILDES PANĀKŠANAS PASĀKUMI

6.1. Sistemātiska turpmākā uzraudzība attiecībā uz ieteikumu izpildi

Komisijas revīziju rezultātā parasti tiek sagatavoti ieteikumi koriģējošu darbību veikšanai. Dalībvalstīm ir pienākums veikt nepieciešamās darbības, lai tos izpildītu[36] un aprakstītu rīcības plānos.

Regulārās kompleksajās sanāksmēs, kas tiek sauktas par vispārējām turpmākās uzraudzības revīzijām, DG SANTE Veselības un pārtikas revīziju un analīzes direktorāts sistemātiski veic turpmāko uzraudzību attiecībā uz darbībām, ko veic kompetentās iestādes, reaģējot uz revīziju ziņojumos sniegtajiem ieteikumiem. Šīs vispārējās turpmākās uzraudzības revīzijas aptver visus "atvērtos" ieteikumus visās nozarēs, un rezultāti tiek publicēti valstu profilos (sk. tālāk).

Šis process joprojām bija lietderīgs, novēršot vairumu konstatēto nepilnību.

---

[35] Direktīva 2009/128/EK, ar kuru nosaka Kopienas sistēmu pesticīdu ilgtspējīgas lietošanas nodrošināšanai (OV L 309, 24.11.2009., 71.–86. lpp.), 15. panta 1. punkts.

[36] Regulas (EK) Nr. 882/2004 45. panta 3. un 5. punkts un Regulas (ES) 2017/625 117. panta a) punkts un 119. panta a) punkts.

Dažos gadījumos, kad revīzijas iznākums ir bijis īpaši problemātisks, organizē nozarei specifiskas turpmākās uzraudzības revīzijas saistībā ar darbībām, kuras dalībvalstīm ir jāīsteno steidzami.

2018. gada decembra beigās dalībvalstis veica koriģējošas darbības vai uzņēmās apmierinošas saistības, lai novērstu trūkumus pieņemamā termiņā:

- attiecībā uz 96 % ieteikumu, kas sniegti pēc revīzijām 2014.–2016. gada pārskata periodā, un

- attiecībā uz 95 % ieteikumu, kas sniegti pēc revīzijām 2015.–2017. gada pārskata periodā[37].

Sagatavojot revīzijas un sniedzot informāciju politikas veidošanas procesos, ir svarīgi ņemt vērā valstij specifiskas zināšanas. Tādēļ DG SANTE Veselības un pārtikas revīziju un analīzes direktorāts uztur un publicē valstu profilus. To atjauninājumi nodrošina šā procesa pārredzamību.

Šie valstu profili ir publiski pieejami[38] un nodrošina pārskatu attiecībā uz visām dalībvalstīm par:

- pēdējiem pieciem publicētajiem revīzijas ziņojumiem;
- Komisijas novērtējumu par darbībām, ko dalībvalstis īsteno, reaģējot uz tās revīzijām un revīzijas ieteikumiem;
- kontroļu organizēšanu dalībvalstīs, pamatojoties uz šo valstu iesniegto informāciju;
- attiecīgajām saitēm uz dalībvalstu tīmekļa vietnēm, ko tās norādījušas.

6.2. Atbalsts dalībvalstīm

Komisija atbalsta dalībvalstis, lai, izmantojot tīklus un apmācības, uzlabotu to spēju panākt ES tiesību aktu izpildi.

6.2.1. Tīkli

Veselības un pārtikas revīziju un analīzes direktorāts uztur vairākus tīklus un darba grupas, kurās piedalās amatpersonas no dalībvalstu un Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas Eiropas Ekonomikas zonas līguma pušu kompetentajām iestādēm, lai pārrunātu un veicinātu noteiktu ES tiesību aktu aspektu īstenošanu.

Kopš 2008. gada divu tīklu pārstāvji regulāri satiekas, lai dalītos pieredzē par VDKP izstrādi un īstenošanu, kā arī ziņošanu par to, un par valstu revīzijas sistēmu (VRS) īstenošanu saistībā ar oficiālajām kontrolēm. 2017. un 2018. gadā VDKP tīkla pārstāvji satikās deviņas reizes. Sanāksmes lielākoties bija veltītas tam, lai izstrādātu un pabeigtu

[37] Turpmākās uzraudzības rādītājs ir balstīts uz trīs gadu ciklu, ņemot vērā laiku, kas dalībvalstīm nepieciešams, lai izstrādātu rīcības plānu, reaģējot uz revīzijas ieteikumiem, un laiku, kas nepieciešams darbību īstenošanai.

[38] Pieejami vietnē https://ec.europa.eu/food/audits-analysis/country_profiles/index.cfm.

gada pārskatu standarta veidlapu paraugus[39]. Viena apakšgrupas sanāksme 2018. gadā tika veltīta tam, lai pārskatītu pamatnostādnes par VDKP sagatavošanu[40]. VDKP tīkls izstrādāja arī gada pārskatu standarta veidlapas parauga elektronisko versiju — rīku "Gada pārskata iesniegšana par oficiālajām kontrolēm", lai palīdzētu dalībvalstīm sagatavoties OKR īstenošanai.

VRS tīkla pārstāvji 2017. un 2018. gadā tikās četras reizes. Sanāksmes veicināja pieredzes, informācijas par bieži sastopamajām problēmām un identificēto labu/labāko prakšu apmaiņu starp biedriem, un tīkls ierosināja veikt pamatnostādņu, ar kurām nosaka kritērijus revīzijas veikšanai, pārskatīšanu[41].

Pārstāvji no dalībvalstu nacionālo kontaktpunktu tīkla dzīvnieku aizsardzībai pārvadājumu laikā (NKP) regulāri tiekas kopš 2010. gada, lai apmainītos ar zināšanām par bieži sastopamām problēmām un rastu risinājumu, kā īstenot un izpildīt dzīvnieku labturības prasības pārvadājumu laikā. Šis tīkls kopš 2014. gada ir sagatavojis vienprātības Tīkla dokumentus, kuros sniegti norādījumi par dzīvnieku labturības prasību praktisko īstenošanu un identificētas labas kontroļu prakses. 2017. un 2018. gadā NKP tīkla pārstāvji tikās četras reizes, lai pārrunātu izmaiņas gada pārskatos par dzīvnieku labturības kontrolēm pārvadājumu laikā, par neatšķirtu teļu pārvadājumiem, kā arī par dzīvnieku pārvadājumiem uz trešām valstīm un ekstrēmās temperatūrās. 2017. gadā NKP pabeidza Tīkla dokumentu par dzīvu dzīvnieku eksportu ar autotransportu.

Darba grupa par pesticīdu ilgtspējīgu lietošanu 2017.–2018. gadā tikās četras reizes. 2017. gadā Komisija publicēja pirmo ziņojumu par tiesību aktu par pesticīdu ilgtspējīgu lietošanu (PIL) īstenošanu[42]. Minētā grupa aktīvi apsprieda šo ziņojumu, kā arī PIL īstenošanu atsevišķās dalībvalstīs kopā ar šo valstu sākotnējo valsts rīcības plānu[43] pārskatīšanu. 2018. gadā apspriedēs uzmanība tika pievērsta Komisijas sagatavotajiem saskaņotajiem riska indikatoriem, PIL vides aspektiem un dalībvalstu konstatētajiem problēmjautājumiem saistībā ar Integrētās kaitēkļu pārvaldības īstenošanu un tās novērtēšanu saimniecību līmenī.

Darba grupu augu aizsardzības līdzekļu (AAL) formulēšanai un šīs jomas tiesību aktu izpildes panākšanai mērķis ir novērst galvenos trūkumus, kas identificēti revīziju sērijās, kuras attiecībā uz oficiālām kontrolēm saistībā ar AAL izvietošanu tirgū tika veiktas laikposmā no 2012. līdz 2016. gadam. 2017. un 2018. gadā tika organizēta viena darba grupas sanāksme par AAL formulēšanu un analīzi, un tajā uzmanība tika pievērsta tādu atsauces dokumentu izstrādei, ar kuriem varētu nodrošināt dalībvalstīm norādījumus par

---

39 Regula (ES) 2019/723 (OV L 124, 13.5.2019., 1.–31. lpp.).

40 Komisijas Lēmums 2007/363/EK (OV L 138, 30.5.2007., 24.–49. lpp.).

41 Komisijas Lēmums 2006/677/EK (OV L 278, 10.10.2006., 15.–23. lpp.).

42 Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par dalībvalstu rīcības plāniem un par progresu, īstenojot Direktīvu 2009/128/EK par pesticīdu ilgtspējīgu lietošanu.

43 Dalībvalstīm tika izvirzīta prasība līdz 2012. gada novembrim pirmo reizi pieņemt valsts rīcības plānus, lai īstenotu PIL. Minētajos plānos būtu jāietver kvantitatīvie mērķi, mērķrādītāji, mērījumi un laika grafiki, lai mazinātu riskus un ietekmi, ko rada pesticīdu lietošana. Šie plāni būtu jāpārskata vismaz reizi piecos gados.

analītisko stratēģiju un analītisko rezultātu interpretāciju. Darba grupa jautājumos, kas attiecas uz AAL tiesiskā regulējuma izpildes panākšanu, sapulcējās divreiz 2017. gadā un vienreiz 2018. gadā. Viena no šīm sapulcēm tika organizēta kā darbseminārs, un tajā uzmanība tika pievērsta oficiālajām kontrolēm lielapjoma noliktavās, importa kontrolēm ostās un augu aizsardzības līdzekļu ražotāju pārbaudēm. Tas nodrošināja noderīgu pamatu dalībvalstīm saistībā ar to, kā uzlabot pārbaužu darbības šajā jomā.

6.2.2. "Labāka apmācība nekaitīgai pārtikai" (BTSF)

BTSF programma ir Komisijas iniciatīva, kuras mērķis ir organizēt apmācību ieinteresētajām pusēm tādās jomās kā ES pārtikas un barības aprites tiesību akti un dzīvnieku veselības un labturības noteikumi, kā arī augu veselības noteikumi, bioloģiskā lauksaimniecība un kvalitātes shēmas. Komisijas kontroļu (piem., revīziju) iznākums palīdz identificēt apmācību vajadzības. 2017. un 2018. gadā *BTSF* programmā[44] ietilpa darbsemināri par dažādām tēmām, piemēram, rezistences pret antimikrobiāliem līdzekļiem novēršana un kontrole, veterināro dienestu gatavība dabas katastrofām un apmācības par iekšējām revīzijām.

6.3. Izpildes panākšana

Ja dalībvalsts pārkāpj ES tiesību aktus, Komisija nosaka attiecīgas darbības, katru gadījumu izskatot atsevišķi, saskaņā ar Komisijas pieeju "ES tiesību akti: labāki rezultāti līdz ar labāku piemērošanu"[45]. Šādas darbības var būt dažādas — no saziņas ar dalībvalstu iestādēm atbilstošajos līmeņos ar mērķi nodrošināt pareizu ES tiesību aktu piemērošanu līdz informācijas apmaiņas sākšanai projekta "*EU Pilot*" ietvaros un/vai pārkāpuma procedūru sākšanai gadījumos, ja pastāv skaidrs un pamatots juridiskais pamats un ir izmantotas visas citas atbilstības veicināšanas iespējas. Pārtikas nekaitīguma jomā izpildes panākšanas instrumenti papildus pārkāpuma procedūrām ietver arī aizsardzības vai drošības pasākumu noteikšanu. Tie var būt dažādi — no piesardzības pasākumiem attiecībā uz dzīvnieku, augu vai pārtikas un barības produktu tirdzniecību un pārvietošanu līdz drošības pasākumu pieņemšanai atbilstoši attiecīgajiem tiesību aktiem.

Pirmais darbības virziens ir augsta līmeņa vēstule attiecīgajai dalībvalstij, kam vajadzības gadījumā seko pārkāpuma procedūras[46] pirmstiesas un tiesas posms.

2017./2018. gadā Eiropas Savienības Tiesā tika ierosināta viena pārkāpuma procedūra OKR darbības jomās. 2018. gada maijā Komisija pieņēma lēmumu vērsties Eiropas Savienības Tiesā pret Itāliju saistībā ar to, ka Itālija nebija pienācīgi novērsusi karantīnā esošā kaitīgā organisma *Xylella fastidiosa* turpmāku izplatīšanos Apūlijā[47].

---

[44] Gada pārskatus par *BTSF* programmu sk. vietnē https://ec.europa.eu/chafea/food/bookshelf/reports/index_en.htm.

[45] Sk. https://ec.europa.eu/info/publications/communication-commission-eu-law-better-results-through-better-application_en.

[46] Līgums par ES darbību, 258. pants.

[47] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_18_3805.

7. SECINĀJUMI

ES rīcībā ir stabils tiesiskais pamats, lai kontrolētu drošības apdraudējumus piegādes ķēdē. Dalībvalstu valsts iestādes gada pārskatos par oficiālajām kontrolēm uzrādīja, ka turpina īstenot savu svarīgo uzdevumu, proti, ar oficiālo kontroļu rīkošanas palīdzību uzraudzīt un pārbaudīt, vai ir faktiski ievērotas un izpildītas attiecīgās Savienības prasības.

Pievienotajā dienestu darba dokumentā ir iekļauti sīkāki dati par Komisijas kontrolēm, kas dalībvalstīs veiktas, lai pārliecinātos, ka dalībvalstis pienācīgi īsteno un izpilda Savienības prasības saistībā ar pārtikas un barības aprites tiesību aktiem, dzīvnieku veselību un labturību, augu veselību un augu aizsardzības līdzekļiem. Šo kontroļu rezultāti liecina, ka kopumā dalībvalstis ir ieviesušas nepieciešamās kontroles sistēmas, kas nodrošina lielākoties pieņemamu atbilstības līmeni. Taču Komisija savās kontrolēs turpina konstatēt oficiālo kontroļu trūkumus, un tas liecina, ka joprojām ir vajadzīgi uzlabojumi.

Bezrūpīgai attieksmei pret pārtikas drošību vienmēr ir sliktas sekas, un, kad tā notiek, tas var ne vien apdraudēt sabiedrības veselību, bet ietekmēt arī mūsu iedzīvotāju un tirdzniecības partneru uzticēšanos ES pārtikas sistēmai kopumā. Pārtikas nekaitīguma jomā nedrīkst ieslīgt pašapmierinātībā, un ir jāīsteno visas darbības, kas paredzētas dalībvalstu VDKP. Tomēr 2017. un 2018. gada pārskatos atkal ir uzsvērts, ka daudzas dalībvalstis saskaras ar grūtībām nodrošināt pienācīgus finanšu resursus nepieciešamo oficiālo kontroļu veikšanai.

Sistemātiska turpmākā uzraudzība attiecībā uz revīziju ieteikumiem parāda, ka kopumā dalībvalstis veic atbilstošus koriģējošus pasākumus, lai novērstu atklātos trūkumus. Turklāt gada pārskati akcentē dalībvalstu nemitīgos centienus uzlabot savu kontroļu lietderību un efektivitāti, jo īpaši izmantojot labākas IT sistēmas, datu analīzi, kvalitātes rokasgrāmatas un apmācības.

Ar OKR pieņemšanu ir ieviestas būtiskas izmaiņas, kas veicinās oficiālo kontroļu uzlabošanu.

Lai nodrošinātu VDKP saskaņotību, dalībvalstīm ir jānozīmē viena struktūra, kam ir pienākums koordinēt to izstrādi un iegūt informāciju par to īstenošanu, pārskatīšanu un atjaunināšanu. VDKP nosaka stratēģiskos mērķus un to, kā prioritāšu noteikšana, veicot oficiālās kontroles, un resursu pārdale atspoguļo minētās prioritātes.

Attiecībā uz pārredzamību OKR ir noteikts, ka VDKP ir jābūt publiski pieejamiem. Turklāt dalībvalstīm pastāv iespēja izpildīt pārredzamības prasības, publicējot savus gada pārskatus.

Standarta veidlapas parauga ieviešana gada pārskatiem, kas dalībvalstīm ir jāiesniedz, veicinās salīdzināmas informācijas un datu vākšanu par dalībvalstu oficiālajām kontrolēm visā Eiropas Savienības lauksaimniecības un pārtikas ķēdē, kā arī sekmēs Komisijas gada ziņojuma raitāku sagatavošanu un publicēšanu.

Cieši sadarbojoties, Komisija saglabā apņemšanos, izmantojot tīklus un *BTSF* iniciatīvu, atbalstīt dalībvalstis to centienos nepārtraukti uzlabot savas oficiālās kontroles sistēmas.